

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/49/2019
Identifikačné číslo spisu: 1616202392
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1616202392.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanej V. o zaplatenie 2 596,95 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 6C/55/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. decembra 2018 sp. zn. 9Co/17/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. decembra 2018 sp. zn. 9Co/17/2018 a rozsudok Okresného súdu Malacky z 19. septembra 2017 č.k. 6C/55/2016-58 vo výroku, ktorým žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Malacky na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Malacky (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 19. septembra 2017 č.k. 6C/55/2016-58 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni istinu vo výške 2 811,34 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8% ročne zo sumy 2 796,95 Eur od 15. januára 2014 do 27. mája 2014, zo sumy 2 696,95 Eur od 28. mája 2014 do 4. júla 2014, zo sumy 2 596,95 Eur od 5. júla 2014 do zaplatenia a úrok z omeškania vo výške 8% ročne zo sumy 210,29 Eur od 15. januára 2014 do zaplatenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (druhý výrok). Žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%, o ktorých výške rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia (tretí výrok).

1. 2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa sa žalobou doručanou 16. marca 2016 domáhala voči žalovanej zaplatenia sumy 2 596,95 Eur z titulu nesplatenej istiny úveru, nezaplatených úrokov vyčíslených do dátumu predčasnej splatnosti v sume 210,29 Eur, sumy 4,10 Eur ako úroku z omeškania vyčísleného do dátumu splatnosti, úroku vo výške 17,9 % ročne z nesplatenej istiny vo výške 2 796,95 Eur od 15. januára 2014 do 27. mája 2014, z nesplatenej istiny vo výške 2 696,95 Eur od 28. mája 2014 do 04. júla 2014 a z nesplatenej istiny vo výške 2 596,95 Eur od 05. júla 2014 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 8% ročne z nesplatenej istiny vo výške 2 796,95 Eur od 15. januára 2014 do 27. mája 2014, z nesplatenej istiny vo výške 2 696,95 Eur od 28. mája 2014 do 04. júla 2014 a z nesplatenej istiny vo výške 2 596,95 Eur od 05. júla 2014 do zaplatenia, a úroku z

omeškania vo výške 8% ročne zo sumy 210,29 Eur od 15. januára 2014 do zaplataenia. Žalobu odôvodnila tým, že dňa 24. októbra 2012 uzavreli strany sporu úverovú zmluvu č. 9851, na základe ktorej poskytla žalovanej peňažné prostriedky v sume 3 000,- Eur. Poskytnutý úver a úroky sa žalovaná zaviazala splácať v pravidelných mesačných splátkach a celý úver s príslušenstvom bola povinná splatiť do 16. októbra 2019. Žalovaná úver riadne nespĺcala, preto ju listom zo dňa 17. decembra 2013 vyzvala na predčasné splatenie úveru. Žalovaná po zosplatnení úveru, t.j. po 14. januári 2014 uhradila dňa 27. mája 2014 sumu 100,- Eur a dňa 04. júla 2014 sumu 100,- Eur. Pohľadávka žalobkyne ku dňu spoplatnenia predstavovala istinu vo výške 2 796,95 Eur, úroky vo výške 210,29 Eur a úroky z omeškania 4,10 Eur.

1. 3. V ďalšej časti odôvodnenia rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na vykonané dokazovanie, na základe ktorého mal preukázané, že žalobkyňa a žalovaná uzavreli úverovú zmluvu č. 9851, na základe ktorej žalobkyňa poskytla žalovanej peňažné prostriedky formou splátkového bezúčelového úveru za podmienok uvedených v zmluve vo výške 3 000,- Eur, s fixnou úrokovou sadzbou 17,9 % ročne do splatnosti úveru, poplatkom za poskytnutie úveru 60,- Eur, poplatkom za správu úverového účtu vo výške 3,99 Eur, výškou anuitnej mesačnej splátky 63,10 Eur, termínom splatnosti prvej splátky 16. novembra 2012, počtom splátok 84, konečnou splatnosťou úveru k 16. októbru 2019, výškou RPMN 23,36%, priemernou RPMN ku dňu podpisu úverovej zmluvy 19,08 % a celkovou čiastkou, ktorú musí klient zaplatiť 5 695,56 Eur. Zmluva v bode 4. upravovala následky porušenia zmluvných povinností, a to ak klient nezaplatí anuitnú splátku včas, banka (žalobkyňa) má právo na úrok za omeškание vo výške 8% p.a. z nespлатenej anuitnej splátky až do jej zaplataenia. Ďalej ak klient poruší, alebo nesplní akýkoľvek záväzok vyplývajúci zo zmluvy je banka (žalobkyňa) oprávnená žiadať predčasné splatenie zostatku úveru s príslušenstvom za podmienok uvedených v úverovej zmluve a VOP. Ak neuhradí klient úver v lehote splatnosti je povinný uhradiť z nespлатenej časti úveru popri úroku z poskytnutých peňažných prostriedkov aj úrok z omeškania vo výške 8 % ročne do zaplataenia. Žalovaná nespĺcala dohodnuté splátky riadne a včas, preto žalobkyňa výzvou zo dňa 17. decembra 2013 vyzvala žalovanú na predčasné splatenie úveru. Predčasné zosplatnenie úveru nastalo dňa 14. januára 2014. Po zosplatnení úveru žalovaná dňa 27. mája 2014 uhradila 100,- Eur a dňa 04. júla 2014 tiež 100,- Eur. Z predloženej špecifikácie dlžnej sumy súd zistil, že žalovaná do dňa predčasného zosplatnenia uhradila 13 splátok v celkovej sume 631,- Eur. Z toho žalobkyňa započítala na istinu sumu 203,05 Eur a na riadny úrok sumu 427,95 Eur. Výška istiny bola ku dňu zosplatnenia (14. januára 2014) v sume 2 796,95 Eur (suma poskytnutého úveru 3 000,- Eur mínus splátky započítané na istinu 203,05 Eur). Suma 210,29 Eur predstavuje vyčíslený úrok z úveru vo výške 17,9 % ročne z nezaplatených splátok do dátumu zosplatnenia. Suma 4,10 Eur predstavuje úrok z omeškania 8 % ročne vypočítaný z jednotlivých omeškaných dlžných splátok, odo dňa splatnosti jednotlivých splátok až do dňa zosplatnenia úveru. Vychádzajúc zo skutkových zistení a z relevantných (presne špecifikovaných) zákonných ustanovení súd prvej inštancie konštatoval, že žalobu žalobkyne považuje za čiastočne dôvodnú. V tejto súvislosti uviedol, že v spore bolo preukázané, že žalovaná po poskytnutí úveru v sume 3 000,- Eur úver v dohodnutých splátkach riadne a včas nespĺcala. Úverová zmluva zo dňa 24. októbra 2012 obsahuje všetky podstatné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 9 ods. 1, 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Povinnosťou žalovanej bolo splácať úver v dohodnutých mesačných splátkach vo výške 63,10 Eur so splatnosťou vždy k 16. dňu v mesiaci. Žalovaná mala povinnosť prvú splátku uhradiť 16. novembra 2012 a termín konečnej splatnosti úveru bol dohodnutý ku dňu 16. októbra 2019. Žalovaná nespĺcala splátky riadne a včas, uhradila splátky v celkovej sume 631,- Eur a následne už ďalšie splátky neuhradila. Splátky boli započítané v prospech istiny a v prospech dohodnutého zmluvného úroku. Následne žalobkyňa v súlade s čl. 4. úverovej zmluvy po tom, čo žalovaná bola v omeškani so splátkami za september 2013 až december 2013, pristúpila listom zo dňa 17. decembra 2013 k zosplatneniu celého úveru a vyzvala žalovanú k zaplataeniu celého dlhu. Žalovaná z titulu zosplatneného úveru uhradila dňa 27. mája 2014 sumu 100 Eur a dňa 04. júla 2014 sumu 100,- Eur. Vzhľadom na uvedené je žalovaná povinná zaplatiť žalobkyňi zosplatnenú a neuhradenú časť úverovej istiny v sume 2 596,95 Eur, sumu riadnych úrokov vyčíslených do zosplatnenia vo výške 210,29 Eur, a úroky z omeškania vo výške 4,10 Eur (vyčíslený úrok z omeškania vo výške 8% ročne za omeškané splátky do zosplatnenia úveru).

1. 4. Následne súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej aj zaplataenia zmluvného úroku 17,9 % ročne, ktorý si uplatnila z nespлатenej istiny od zosplatnenia do zaplataenia, tak

v tejto časti žalobu zamietol. V tejto súvislosti uviedol, že je preukázané, že strany sporu si dojednali zmluvný (fixný) úrok 17,9 % do doby splatnosti úveru. Žalobkyňa však v zmysle zmluvných dojednaní pristúpila k zosplatneniu celého úveru. Vychádzajúc z toho, že ide o plnenie zo spotrebiteľského úveru, podľa názoru súdu prvej inštancie žalobkyni zmluvný úrok odo dňa účinkov zosplatnenia nepatrí. Vychádzal z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 476/2012 z 18. septembra 2012, v ktorom odobril názor odvolacieho a prvoinštančného súdu, podľa ktorého veriteľovi patria úroky len do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť iba úroky z omeškania (R 59/1998, 4Obo 143/1998). Veriteľ má právo na zaplatenie zmluvných úrokov len do vyhlásenia predčasnej splatnosti s tým, že následne už právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, vzniká iba právo na úrok z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe úrokov z úveru, ako i úrokov z omeškania, čo spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi.

2. 1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na základe odvolania žalobkyne rozsudkom z 13. decembra 2018 sp. zn. 9Co/17/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti potvrdil (prvý výrok) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% (druhý výrok).

2. 2. V reakcii na žalobkyňou uplatnené dôvody odvolania odvolací súd uviedol, že v posudzovanej veci nebolo sporné, že zmluva uzatvorená medzi stranami sporu má charakter spotrebiteľskej zmluvy a nakoľko jej predmetom je poskytnutie úveru, ide v zmysle § 2 písm. d/ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch o zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Riadny (zmluvný) úrok predstavuje cenu peňazí, ktoré veriteľ poskytol dlžníkovi na základe zmluvy o úvere. Z ekonomického pohľadu ide v zásade o kompenzáciu veriteľovi za obetovanú príležitosť, kedy nemohol s istinou úveru nakladať, pretože nebola v jeho dispozícii. Na strane dlžníka ide o cenu za to, že do jeho dispozície mu boli vydané finančné prostriedky, ktoré mohol používať, pričom povinnosť ich vrátiť bola odložená do budúcnosti a prípadne i rozložená na splátky. Riadny úrok veriteľovi patrí až do splatnosti úveru. V prípade, že dlžník poruší zmluvu a sú splnené zákonom a prípadne i zmluvou predpokladané podmienky, má veriteľ právo vyhlásiť predčasnú (alebo tiež mimoriadnu) splatnosť úveru, teda požadovať okamžité vrátenie úveru dlžníkom. Právnym následkom vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru je, že dlžník prichádza o výhodu odloženej splatnosti úveru, resp. o výhodu splátok a veriteľ získava možnosť využiť všetky dostupné právne prostriedky na to, aby sa domohol dlžnej pohľadávky. Veriteľ tiež získava právo požadovať od dlžníka zákonnú sankciu v podobe úrokov z omeškania z celej dlžnej sumy, nielen z čiastky, s ktorou bol dlžník aktuálne v omeškani; prípadne i iné sankcie vyplývajúce zo zmluvy. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co 148/2016 zo dňa 30. júna 2017 z ktorého vyplýva, že vyhlásením predčasnej splatnosti úveru dochádza k zmene obsahu záväzku. Hoci vyhlásením predčasnej splatnosti úveru veriteľ automaticky nedostáva do svojej dispozície dlžnú peňažnú sumu a dlžník ju nestráca, dlžník príde o právny dôvod, pre ktorý môže mať dlžné peňažné prostriedky vo svojej dispozícii. S tým je nevyhnutne spojený aj zánik nároku veriteľa na riadny úrok z poskytnutých peňažných prostriedkov. Zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva, že by veriteľovi aj po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru patrilo riadny úrok z úveru. Pokiaľ by veriteľ mal naďalej až do zaplatenia dlžnej pohľadávky nárok na riadny úrok a popri tom i úrok z omeškania a prípadne iné sankcie, vznikla by hrubá nerovnováha v právnom postavení dodávateľa (veriteľa) a spotrebiteľa (dlžníka). Veriteľ by mal naďalej všetky oprávnenia zo zmluvy a navyše i právo a možnosť domôcť sa relatívne okamžite splnenia celého záväzku, pričom dlžník by stratil akékoľvek výhody, ktoré mu zmluva o úvere garantovala. Takýto následok vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru by bol nielen neprijateľný pre založenie nerovnováhy v právach a povinnostiach účastníkov zmluvy, ale aj v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd poukázal tiež na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 476/2012-14, ktorý potvrdil ústavnú udržateľnosť tohto záveru. Hoci judikatúra najmä nižších súdov v tomto smere nie je úplne jednotná, odvolací súd sa priklonil k vyššie prezentovanému názoru.

2. 3. Odvolací súd ďalej uviedol, že žalobkyňa v odvolaní svoj nárok na riadny úrok po vyhlásení splatnosti úveru až do momentu zaplatenia dlžnej istiny odôvodňovala poukazom na § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka. Podľa tohto ustanovenia je dlžník oprávnený vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky pred dobou určenou v zmluve. Úroky je povinný zaplatiť len za dobu od poskytnutia do vrátenia peňažných prostriedkov. Na základe druhej vety tohto ustanovenia nemožno potvrdiť ani

vyvrátiť záver, že dlžník má povinnosť platiť riadne úroky z dlžnej istiny i po zosplatnení úveru. Toto ustanovenie sa vzťahuje iba na situáciu, kedy dlžník splatil poskytnutý úver pred dňom jeho konečnej splatnosti, čo zjavne nie je prípad posudzovanej veci, kedy dlžník dlžný úver nesplatil. Argumentácia žalobkyne poukazujúca na § 506 Obchodného zákonníka upravujúceho oprávnenie veriteľa odstúpiť od zmluvy pre omeškanie dlžníka nemá súvis s posudzovanou vecou, nakoľko žalobkyňa od zmluvy neodstúpila, ale vyhlásila predčasnú splatnosť úveru, čo je odlišný inštitút s inými právnym následkami (napr. zmluva v takomto prípade nezaniká). Odvolací súd zároveň uviedol, že Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 33 Cdo 212/2014 z 21. augusta 2014 citovanom žalobkyňou síce konštatoval, že úroky z omeškania nenahrádzajú od splatnosti pohľadávky stranami dojednané úroky, avšak ani tento názor nie je spôsobilý vyvrátiť správnosť rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd nepoprel samozrejmu skutočnosť, že úroky z omeškania a zmluvné úroky sú dva rozdielne inštitúty, ktoré majú svoje vlastné, vzájomne nezastupiteľné funkcie. Uvedené však podľa názoru odvolacieho súdu nijako nespochybňuje zánik nároku veriteľa na zmluvné úroky po zosplatnení úveru, nakoľko stále platí, že sankcionovanie dlžníka úrokmi z omeškania (a prípadne aj inými poplatkami) spolu s pretrvávaním jeho povinnosti platiť zmluvné úroky by spôsobilo hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na komentár k Obchodnému zákonníku, názory tam uvedené boli aktuálnou rozhodovacou činnosťou súdov už prekonané vo vyššie uvedenom smere. Odvolací súd teda konštatoval, že odvolacia argumentácia žalobkyne nebola spôsobilá spochybniť správnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorým napadla rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým jej žalobu v prevyšujúcej časti (o zaplatenie zmluvných úrokov vo výške 17,9 % ročne z nesplatennej istiny vo výške 2 796,95 Eur od 15. januára 2014 do 27. mája 2014, z nesplatennej istiny vo výške 2 696,95 Eur od 28. mája 2014 do 04. júla 2014 a z nesplatennej istiny vo výške 2 596,95 Eur od 05. júla 2014 do zaplatenia,) zamietol. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie v rozsahu dovolania zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

3. 3. V odôvodnení dovolania namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, ktoré záviselo od vyriešenia právnej otázky, neriešenej v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, a to in concreto, „či veriteľ má nárok na zaplatenie úroku od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení.“ Dovolateľka mala za to, že v danom prípade síce súd aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, nakoľko nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení. Poukazujúc na ustanovenie § 502 a § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka argumentovala, že obsahom záväzku dlžníka nie je vrátiť len poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj úroky, ktoré nemožno stotožňovať s úrokmi z omeškania. Úroky sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov, predstavujú cenu úveru, dlžník ich je povinný platiť od okamihu ich reálneho poskytnutia až do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote alebo v omeškaní. Úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka, ktoré je skutočnosťou, ktorá zakladá vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, samotný vznik nároku na úrok z úveru neovplyvňuje. Svoje tvrdenia podporila poukazom na rozsudok Krajského súdu Žilina sp.zn. 11Co/12/2017, a na konkrétne rozsudky odvolacích súdov (napr. rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 43Co/23/2017 atď.).Vo vzťahu zmluvných úrokov a úrokov z omeškania a priamo aj k ich uplatniteľnosti veriteľom popri sebe po predčasnom zosplatnení dlhu poukázala na rozhodnutie NS ČR sp.zn. 33Cdo/212/2014.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a aj dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti i

rozsudok prvoinštančného súdu v rozsahu dovolania zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

9. Ako už bolo uvedené, v preskúmvanej veci dovolateľka prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, pričom malo ísť o otázku existencie a výšky nároku veriteľa zo (spotrebiteľského) úverového vzťahu na zaplatenie zmluvného úroku po predčasnom zosplatnení úveru. Dovolateľka teda dovolanie odôvodnila prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzila nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne (označením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie), ale aj to, v čom ňou namietaná nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav).

10. Vyhodnotením obsahu dovolania (vychádzajúc z článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) a i samotnej argumentácie prezentovanej v dovolaní, ktorá predstavuje materiálny substrát samotného dovolacieho konania a vychádzajúc z poznania vlastnej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (teda aj to, či daná právna otázka bola/nebola dovolacím súdom riešená, dovolací súd prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Dovolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. V prejednávanej veci rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky existencie a výšky nároku veriteľa zo (spotrebiteľského) úverového vzťahu na zaplatenie zmluvného úroku po predčasnom zosplatnení úveru.

11. V dobe rozhodovania odvolacieho súdu o dovolaní v tomto spore už uvedená právna otázka bola dovolacím súdom riešená v rozhodnutí zo 16. júna 2020 sp. zn. 5 Cdo 42/2020 v druhovo totožnej veci tej istej dovolateľky, v ktorom najvyšší súd (o. i.) uviedol:

„14. Otázka (ne)možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úverovej zmluvy, kde jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ, je predmetom dlhodobej diskusie odbornej verejnosti, nakoľko jednoznačné legislatívne riešenie, ktoré by sa výslovne k problematike vyjadrilo, absentuje. Z rozhodovacej praxe odvolacích súdov pretrváva nesúlad v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru, kedy sa vyprofilovali tri skupiny rozhodnutí.

15. Jedna kategória rozhodnutí zmluvné úroky po zosplatnení úveru neprípúšťa a priznáva len úroky z omeškania. Odôvodňuje to tým, že po nadobudnutí splatnosti úveru (či už celého alebo jednotlivých splátok) veriteľovi vzniká nárok na vrátenie požičanej sumy, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu splatnosti úveru (alebo jeho časti). Ak teda nastal stav, kedy dlžník už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba (pretože tieto sú už splatné) a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov dlžníkom

(rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/129/2018 a 4Co/86/2019, Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/51/2019 a 24Co/769/2015, Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/168/2018, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 22Co/67/2017, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/311/2017, Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/211/2017, Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19Co/57/2018 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/113/2019).

16. Druhá skupina rozhodnutí kumuláciu zmluvne dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania po predčasnom zosplatnení úveru pripúšťa. Argumentuje zmluvnou autonómiou strán, kedy žiaden zákon výslovne nezakazuje dohodnúť úroky i za dobu, po ktorú bude istina dlžníkom skutočne užívaná do jej faktického vrátenia veriteľovi, teda i za dobu, v ktorej sa dlžník ocitne v omeškaní so splnením svojho záväzku. Pokiaľ by takáto dohoda nebola prípustná, mohlo by to vyvolať absurdnú situáciu, keby sa dlžník porušením svojich zmluvných povinností splácať úverové splátky dostal do výhodnejšej pozície, v ktorej by napriek nevráteniu peňažných prostriedkov mal tieto vo svojej dispozícii naďalej bez povinnosti uhradiť odmenu za ich poskytnutie, t. j. zaplatiť veriteľovi úrok aj za obdobie po predčasnom zosplatnení úveru vyvolanom porušením zmluvných povinností (rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/297/2017, Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/326/2017 a 7Co/116/2018, Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/138/2017 a 16Co/108/2018, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Cob/186/2013, Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3Co/210/2018 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/12/2017).

17. Tretia skupina rozhodnutí pripúšťa kumuláciu dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania obmedzene, iba do výšky, akú by pri riadnom plnení povinností žalovaný na dohodnutých úrokoch zaplatil. Vychádza z názoru, že aj po predčasnom zosplatnení úveru zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. patrí v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo. Súčasne vyslovila názor, že dojednanie, podľa ktorého veriteľovi patria v prípade omeškania dlžníka úroky až do skutočného vrátenia istiny úveru je pre dlžníka - spotrebiteľa nevýhodné, a preto v zmysle § 54 ods. 1 OZ neplatné (rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/120/2019 a Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/168/2018).

18. Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu č. 129/2010 Z. z. Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú, riešenia otázok, na akú dobu je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania, ktoré sú predmetom úpravy Obch. z. Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ Obch. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obch. z. o zmluve o úvere (§ 497 a nasledujúce). Ustanovenia OZ sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 OZ.).

19. Z ustanovení § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d/ zákona č. 129/2010 Z. z.). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods. 1 vete prvej Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov.

20. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka, či zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

21. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za ne získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú

spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

22. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškание k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

23. 1. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

23. 2. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednania, ktoré umožňuje navýšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navýšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 OZ.

23. 3. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

24. Dovolací súd dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“

12. Uvedenú právnu otázku následne totožným spôsobom riešili i ďalšie rozhodnutia dovolacieho súdu (napr. sp. zn. 2 Cdo 115/2019, 8 Cdo 237/2019, 8 Cdo 135/2020, 9 Cdo 24/2020, 8 Cdo 221/2019, 2 Cdo 241/2019).

13. Odlišný názor na posudzovanú otázku zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 94/2019 z 18. augusta 2020 (taktiež v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo/208/2019 z 18. augusta 2020, bod 18 - 21 odôvodnenia), kde v odôvodnení uviedol:

„21. Inštitút predčasného zosplatnenia úveru veriteľom v dôsledku omeškania dlžníka predstavuje zmenu záväzkovoprávneho vzťahu. Táto zmena spočíva v tom, že sa mení obsah pôvodne dohodnutého záväzku (zmluvy o úvere) v časti práv a povinností zmluvných strán, a to ohľadne povinnosti dlžníka zaplatenia predmetu zmluvy (úveru a odplaty). Pôvodný záväzok obsahoval povinnosť dlžníka splácať predmet zmluvy v mesačných splátkach. Pri uzavretí zmluvy sa dlžník s veriteľom dohodli, že veriteľ má okrem iného právo pri omeškani dlžníka predčasne zosplatniť nesplatený zostatok predmetu zmluvy a žiadať od dlžníka jeho zaplatenie naraz. To znamená, že omeškание dlžníka so splácaním splátok spôsobí (ak veriteľ využije toto právo) zmenu v povinnosti dlžníka vrátiť predmet zmluvy, pričom zmena tejto povinnosti spočíva v zmene formy vrátenia zostatku predmetu zmluvy zo splátkovej na jednorazovú.

22. Nesprávny je preto záver dovolacieho súdu, že žalobca nemá nárok na úroky z úveru aj po termíne predčasnej splatnosti, pretože si to účastníci výslovne nedohodli v zmluve, resp. uvedené neobsahujú všeobecné obchodné podmienky žalobcu.

23. Úrok z úveru a úrok z omeškania sú dva odlišné inštitúty, ktoré je potrebné dôsledne odlišovať a nemožno ich zamieňať. Po zosplatnení úveru teda z nesplatennej istiny ďalej beží úrok z úveru (ako

odmena za poskytnuté finančné prostriedky, ktoré dlžník v dohodnutej dobe nevrátil) až do ich vrátenia a v prípade omeškania dlžníka beží zároveň taktiež úrok z omeškania (ako sankcia za omeškanie s úhradou peňažného záväzku).

24. Dovolací súd taktiež zdôrazňuje skutočnosť, že akceptácia záveru odvolacieho súdu by viedla k absurdnému dôsledku, kedy by spotrebiteľ po dobu trvania zmluvy platil dojednaný úrok z úveru (v prejednávanej veci 19,53 % ročne), ale potom, keď by kvôli porušeniu jeho zmluvných povinností došlo k zosplatneniu úveru, platil by len zákonný úrok z omeškania (v prejednávanej veci 9 % ročne). V dôsledku rozhodnutia odvolacieho súdu by preto bolo pre dlžníka výhodnejšie byť v omeškaní než úver riadne splácať. Z uvedeného preto vyplýva, že dôvody, pre ktoré odvolací súd (i súd prvej inštancie) nepriznal žalobcovi právo na úrok z úveru aj od zosplatnenia úveru do zaplatenia istiny, právne neobstojí.“

14. Odlišný záver zaujal najvyšší súd aj v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 113/2019 z 29. júna 2020, keď v rámci odôvodnenia rozhodnutia (bode 28.) uviedol:

„Pre úplnosť je vhodné ešte poznamenať, že v súvislosti s právnou otázkou, či veriteľ má po zosplatnení úveru nárok na zmluvné úroky, je tu tiež rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 7. augusta 2018 v spojených veciach C-96/16 a C-94/17, v ktorom sa uvádza, že cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie svojej povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinnosti a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku, zatiaľ čo bežné úroky (úroky z poskytnutého úveru) majú naopak funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia. Aj z týchto záverov tak podľa dovolacieho súdu vyplýva nielen záver o nároku na bežné úroky až do skutočného splatenia úveru, ale aj záver o možnosti kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania (tu por. tiež 6 Cdo 113/2018).“

15. Senát dovolacieho súdu (5 C) prejednávajúci toto dovolanie zdieľa v predmetnej právnej otázke právny názor prezentovaný vo vyššie uvedenom rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 5 Cdo 42/2020 zo 16. júna 2020 (bližšie vid' bod 11. odôvodnenia), s ktorým sa následne stotožnili i ďalšie senáty dovolacieho súdu (vid' napr. rozhodnutia sp. zn. 2 Cdo 115/2019, 8 Cdo 237/2019, 8 Cdo 135/2020, 9 Cdo 24/2020, 8 Cdo 221/2019, 2 Cdo 241/2019), v dôsledku čoho možno tento právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

16. S právnym názorom vyjadreným v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo/ 94/2019, 1 Cdo/208/2019 a 3 Cdo/113/2019 sa prejednávajúci senát dovolacieho súdu (5 C) nestotožňuje a považuje ho v podstate za odklon (exces) od v zásade ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu akceptovanej väčšinou senátov občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti je potrebné zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil v rozsahu dovolania aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.